

TÄHEÕPETUS LASTE LOOVUST ARVESTADES. Ande Randmaa

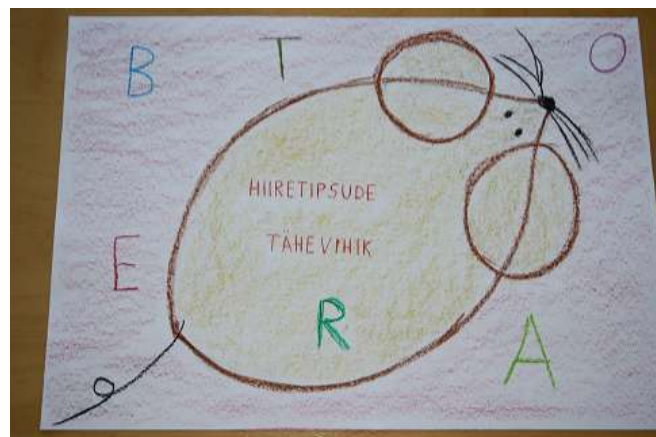
Tahan tutvustada ühte võimalust tähtede õppimiseks lasteaias. Vältides liigset akadeemilisust lasteaias, võtsin kasutusele A4 suuruses valged vihikud. Paksem valge paber on köidetud spiraalköites, sest siis on hea lehti keerata. Kasutame Stockmari mesilasvahast plokk - kriite.

Miks nii?

- laps saab ise oma vihikut kujundada
- säilib lapse loovus ja paindlikus
- iga täht kätkeb endas mingit lugu ja kogemust
- laps „töötab“ tähtedega läbi kunstilise väljendusviisi
- käsi saab harjutada joonte ja figuuride vormimist
- laps kellel tähed ja lugemine juba selged saab osa muinasjutust ning temalegi jätkub põnevust
- täht ja tekst kajastavad konkreetset teemat

Kasutan võtteid R. Steineri pedagoogikast (igal tähel oma lugu) ja Sirje Raadiku raamatust „Mängime kirjutamist.“ S tähe salmi

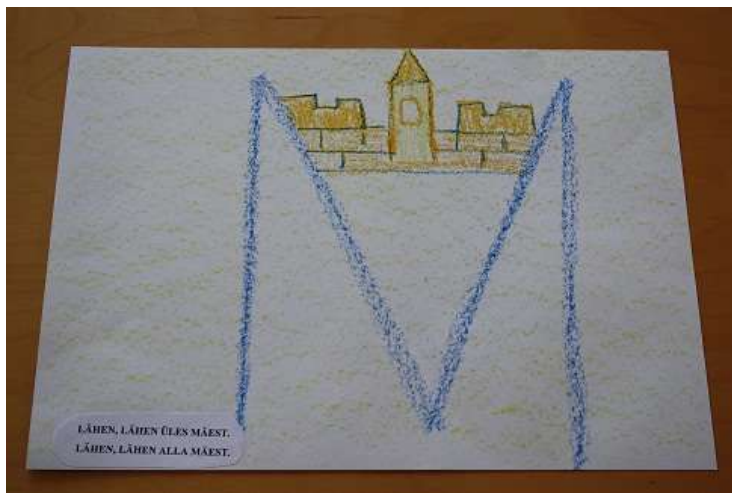
Fotodel on minu vihik.

Joonistasin suurele tahvlile tähe. Tähe vormi joonistasin mitu korda üle, et ta eristuks pildist. Muinasjuttu rääkides kujundas tähest pildi. Pikemate juttude puhul jutustasin loo hommikuringis. Enne kriidiga tähe kirjutamist, kasutasime „võlukriiti“- tegime õhus ja paberil käega tähe kaju. Piltide juurde kirjutasin pliiatsiga teemakohaseid sõnu.

Sügisel alustasime **S** tähega. S tähe sidusin ussimaarjapäevaga (8. september) - madude ja usside magama-minemispäev. Rääkisin lastele August Jakobsoni muinasjutu „Teistre tüdruk ja ussikuningas“ (raamatust „Ööbik ja vaskuss.“). S tähe juures on õpetaja trükitud trükitähtedes tekst „SSSS“! USSID SUSISESID. „SSSS“! S TÄHED SISISESID.

M tähe juurde jutustasin M.J Eiseni muinasjutu „Teispool Tulemerd.“ (raamatust M.J Eisen „Eesti imede ilmast“ II). Pildil tekst LÄHEN, LÄHEN ÜLES MÄEST. LÄHEN, LÄHEN ALLA MÄEST.

Rääkisin R. Steineri pedagoogikast pärineva muinasjutu Miikaeli muinasjutt. Teema seotud mihklipäevaga. Muinasjutu leiad LISA 1

Teema seotud lindudega. Jutustasin enda väljamõeldud loo „Tamm ja lind“ (LISA 2)

Jutustasin enda loodud K ja G tähe muinasjuttu. Tähe kujude idee ja loo teema R. Steineri pedagoogikast.

K ja G tähe muinasjutt.

Elas kord **kuningas**. Kuningas oli väga uhke ja arvas, et temal on alati õigus. Selles kuningriigis kasvas üks puu. Seda puud kutsuti rõõmupuuks, sest kui inimesed puud kallistasid muutusid nad rõõmsaks. Selle puu all istudes tulid neil alati head mõtted. Kuningas arvas, et see on ainult

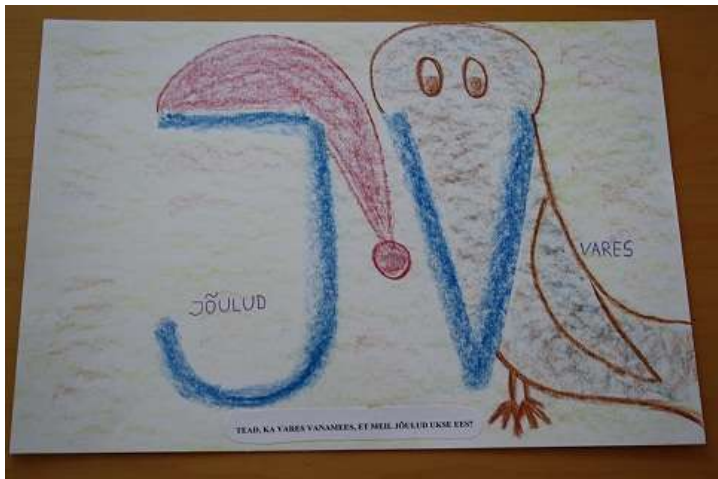
tema puu. Ühel päeval laskis kuningas ehitada puu ümber kõrge aia. Ainult kuningal oli võti, millega sai aiavärvat avada. Nüüd käis ainult kuningas üksi puud vaatamas, sest kedagi teist ta sinna ei lubanud. Kuid iga päev tundis ta ikka rohkem ja rohkem, et rõõmu pole enam. Puu hakkas kuivama ning kuningas vajus küüru ja kõssi.

Ühel hommikul märkas kuningas, et tema kuningakroon on talle liiga suur ja kuningatsoon kõrgub tema ees nagu suur mägi. Kuningas oli nimelt muutunud **gnoomiks**. Ta oli nüüd nii väike, et kui ta tahtis värvat lukust lahti teha ei ulatunud ta selleni.

Kõik maailma targad kutsuti kokku. Kõige vanem neist lausus: „Puu kuivab, sest keegi teda ei kallista. Inimene, kes mõtleb ainult iseendale muutub väikseks ja kaotab nägemisvõime.“ Puud ja gnoomi võib päästa ainult redel, mis on punutud peadest tegudest. Gnoom mõtles, milline võiks olla tema esimene heategu. Juba heateole mõeldes tundis ta, et tema selg läks rohkem sirgu. Ta rändas ringi, oli inimeste vastu lahke ja ulatas hädasolijatele oma abikäe. Gnoomist sai taas kuningas. Kuningas laskis puu ümbert aia ära võtta ning jälle said kõik inimesed puu juures käia. Upsakast kuningas sai õilsameelne kuningas.

A ja I tähe seostasin mardi – ja kadripäevaga. A on kadrisant ja I on mardisant.

J ja V tähe sidusin J. Oro luuletuse „Varese jõulud“ õppimisega.

J on jõulud ja V on vares.

Pildil on trükitud tekst TEAD, KA VARES VANAMEES, ET MEIL JÕULUD UKSE EES.

U ja Ü tähe puhul sain inspiratsiooni Aino Perviku loost „Kaks lehma libedal jääl“ ((A.Pervik „Tilluke loomateater.“))

Tähed O, Õ ja Ö seotud sõpruse teemaga. Ö on öökull Õku, O on orav Olli ja Õ on õnn.

Jutu koostasid Gunn Sandvigi, Evy Jorgenseni, Mia Elise Sandvigi „Nisse Per Õnne otsimas“ järgi.

LISA 3

Pildil on trükitud tekst ÕNN ASUB SINU SÜDAMES.

Sõbranädalal veebruaris kuulasid lapsed Osseedi muinasjuttu „Mis on kallim?“ (sarjast 12 kuud Heinakuu lk 60). H tähest sai hobune.

Trükitud tekst KALLIM KÕIGEST POLE MITTE RIKKUS VAID HOOPIS USTAV SÕBER.

E tähte õppisime Eesti sünnipäeva nädalal.

Trükitud tekst EESTI ON MU SÜNNIMAA,
SIIN MA KASVAN SUUREKS!
SIIN MU KODU KAUNIKE,
ISA EMA JUURES.

Nädala teemaks oli putukad ja ämblikud.

Tähest Ä sai ämblik ja tähest N sai siidniit.

Lastele jutustasin A.Jakobsoni loo „Sipelgas ja ämblik“ (www.miksike.ee)

Täht B on briis ja täht P on puri.

Trükitud tekst BRIIS PUGES PURJEDESSE.

Jutu koostas R.Steineri pedagoogikas kasutatavast muinasjutust.

LISA 4

Tähevihiku lõpetasime tähtede võõrastemajaga, kuhu joonistasime võõrtähed C, F, Q, Š, Z, Ž, X, Y.

LISA1

T J A D muinasjutt.

Tamm ja lind. Ande Randmaa

Pasknäär on hakisuurune pruunikat tooni lind, kena sinimustvalge tiivaservaga.

Kord sügisel lendas pasknäär jälle tammikusse, endale söögipoolist otsima. Miks tammikusse? Sest tammikus kasvab palju tammepuid ja sügisel on seal hulganisti tõrusid, mille peale lind väga maias oli. Tammed jagasid heldelt oma tõrusid loomadele ja lindudele.

Üks vana ja väarikas tamm seisis künka otsas ja tema oli alati esimene, keda pasknäär tervitas ja kelle juures ta pikemalt peatus. Pasknäär kõneles talle, mida ta maailmas ringi lennates oli näinud. Tammepuu oli talle alati väga tänulik põnevate juttude eest, sest tamm ise seisis ühe koha peal paigal. Tänutäheks kinkis ta pasknäärile kümme tammetõru. Pasknäär tänas tammepuud ja lendas kaugemale, et tõrud talveks sambla sisse peitu viia. Tee peal, aga kukkus üks tammetõru kivile ja sinna ta jäigi.

Tõrul oli kivi peal kõva ja külm. Ta mõtles, et tore oleks kui temastki kasvaks kord tammepuu. Tõrul oli idu juba olemas, aga ta pidi saama niiskesse ja pehmesse mulda, et idanema hakata. Korraga, aga tuli suur tuulehoog ja lükkas tõru kivilt maha, natuke maad edasi ja pehmesse niiskesse mulda. Nüüd said tõru idanema hakata. Idu sirutas ennast tõrust välja haaras kõvast maast kinni, et keegi teda ära ei viiks. Kui saabus talv suure, paksu lumega

oli tõrul lume all soe ja hea. Talve lõppedes lumi sulas ja idu pistis mullast oma nina välja. Idu tundis kui mõnus on kasvada, kui kevadvihm kastab ja soe päike paitab. Ühel päeval kerkis mullast peenike vars, mis tuule käes kergesti paindus ja lehed olid õrnad nagu haldja tiivad. Tasapisi sirgus taim rohusst kõrgemaks, kuni ühel päeval oli idust kasvanud noor tammepuu.

LISA 2

R ja L muinasjutt

MIHKLIPÄEVA MUINASJUTT (muinasjutt pärit waldorflasteaiast)

Ükskord ammusel ajal oli üks linn, kus kõik linnaelanikud olid ära kurnatud ja elasid hirmu all, sest selle linna lähedal elutses koletu lohe. See lohe nõudis endale söögiks iga päev ühe ilusa tütarlapse. Muidu oleks ta selle linna purustanud. Lõpuks polnud linna enam ühtegi tütarlast järele jäänud. Vaid kuninga ainuke tütar oli veel alles, kuid kuningas poleks küll tahtnud teda lohele anda.

Printsess aga ütles: „Ma pean ikkagi minema lohe juurde, nagu kõik minu õed on läinud. Kui nemad võisid surra selleks, et linna päästa, siis teen ka mina sedasama.“

Püha Miikael oli juba kaua aega näinud, mis linnas toimub, ta saatis kiiresti sõnumi ühele rüütlile, kes elas metsas oma valges lossis. Rüütel oli just saduldamas oma hobust, kui üks hääl hüüdis talle: „Sa pead ratsutama sellesse linna, kus elab koletu lohe, ja sa pead temaga võitlema, et päästa printsess!“

Seepeale hüppas rüütel Georg hobuse selga ja kihutas linna poole. Enne, kui ta linna jõudis, läks ta tugeva ja vapra sepa juurde ning palus sepal oma hobusele rauad alla lüüa. Siis kihutas rüütel Georg edasi ja jõudis just sinna kohta, kus printsess oli linnast välja astumas.

„Oodake!“ hüüdis ta, „Las printsess läheb tagasi lossi, ma tahan tappa selle lohe!“

„Oh sa rumal!“ hüüdis rahvas, „Lohe sülitab su pihta mürki ja sappi ning sa sured ise!“

Kuid rüütel Georg ei löönud kartma, ta hüüdis salaja Püha Miikaeli ja küsis: „Mida ma peaksin tegema, kui lohe sülitab mu pihta sappi ja mürki?“

Püha Miikael vastas: „Võta see tõekeep enda ümber ja vaata siis, mis juhtub.“

Rüütel Georg tegigi nii ja astus lohega võitlusse. Lohe oli raevunud ja vihane, et printsess ei tulnud. Ta tormas mürki ja sappi sülitades rüütli vastu, kuid rüütel hoidis tõkekepi enda ees. Kõik see mürk, mis voolas vastu kepi, pritsis tagasi lohe enda silmadesse, nii et ta ei näinud enam tükk aega midagi. Selle peale sai lohe maruvihaseks. Ta tormas teist korda rüütel Georgi poole ja seekord rebis tal tõkekeebi eest. Siis tõmbas Rüütel Georg oma mõõga välja, kuid niipea, kui ta mõõgaga lohet puudutas, purunes mõõk tuhandeks tükiks. Linnarahvas nägi seda ja nad hüüdsid: „Lähme, me peame sinna ratsutama ja aitama rüütel Georgi!“

Nad võtsid oma mõõgad kätte ning kihutasid appi. Kuid iga kord, kui kellegi mõõk puutus lohet, purunes tema mõõk tükkideks.

„Mida me küll peame tegema?“, mõtlesid nad. „Me võime kutsuda Püha Miikaeli.“, ütles rüütel Georg ja nad kutsusidki. Kui Püha Miikael seda kuulis, lendas ta kõrgele üles päikese juurde ja sai taevast kaasa väikese tähekillukese. Sellega puudutas ta rüütel Georgi mõõka ja silmapilkselt sai mõõk täiesti terveks.

Nüüd läksid mehed rüütel Georgi juhtimisel uuesti lohe vastu. Mõõgad sõjameeste käes helkisid ja särasid nii tugevasti, et see pimestas lohe silmi. Samal silmapilgul torkas rüütel mõõgaga lohet. Lohe lendas tükkideks ja oligi temaga lõpp.

Siis tuli kuningas oma tütreaga linast välja ja ütles: „Sa oled meid päästnud, rüütel Georg. Nüüd pead sa saama pool kuningriiki ja minu tütre endale naiseks.“

Ja siis, kui nad läksid linna tagasi, ratsutas rüütel Georg kõige ees koos kuninga ja printsessiga. Nende järel ratsutasid sõjamehed, kes kõik laulsid:

„Me oleme Püha Miikaeli vaprad mehed.

Ja rüütel Georg on tema nimi, kes võitis koletu lohe.

Nüüd on ta päästnud printsessi armsa

ja päästnud terve linna.

LISA 3

O, Õ ja Ö muinasjutt

Õnne otsimas.

Gunn Sandvigi, Evy Jorgenseni, Mia Elise Sandvigi jutu „Nisse Per Õnne otsimas“ põhjal kirjutanud Ande Randmaa.

Pöialpoiss Peep istub koos papa, mamma ja õdedega ja ootab, et pajas padisev puder valmis ja leib ahjus küpseks saaks. Pere väikeses õdusas tarekeses levib meeldiv lõhn ja juba praegu tuntakse rõõmu eelseisva mõnusa laupäevaõhtuse koosolemise üle.

Aga Peebu hing oli rahutu. Ta istub ja vaatab aknast välja, silmis igatsus. Peep tahtis nii väga leida Õnne, kellest igal poole nii palju räägitakse. Pöialpoiss ei pea kiusatusele vastu ja läheb teda otsima.

„Kuhu küll minna ja kelle käest küsida?“, mõtleb pöialpoiss Peep. Ta pole veel kuigi kaugele jõudnud, kui kohtab kodu lähedal kuuse oksal istuvat oravat. Oraval on pruunikas karv, pikk pusane saba ja suured esihambad.

Peep kõneleb: „Tere, mina olen Peep.“

Orav vastab: „Tere, mina olen orav Olli.“

Peep küsib: „Oskad ehk mulle öelda, kuskohas elab Õnn?“

„Selle puu otsas küll mitte, niipalju kui minul teada on. Aga küsi leevikese käest, tema lendab ringi ja näeb rohkem“, vastab orav ja hüppab teisele oksale, end kenasti õhus sabaga tüürides.

Edasi minnes silmab ta leevikest, kes seemneid otsib.

„Tere, punakurguke. Mina olen pöialpoiss Peep ja tahan leida õnne. Kas sina tead, kuskohas elab Õnn?“ küsis Peep

„Djü – djü“, laulis leevike. „Mina olen leevike Leevi ja Õnne ei ole ma kohanud. Küsi tihase Tiiu käest, võib-olla tema teab.“ Leevike lehvitas tiibu ja läinud ta oligi.

„Sitsikleit, sitsikleit“, laulis tihase Tiiu ja otsis terasid.

„Tere rasva – ants. Kas sina tead kuskohas elab õnn?“ küsis Peep

„Ei tea küll, et oleks?“ lehvitas tihane tiibu ja läinud ta oligi.

Peep jätkab teekonda jalad hakkavad väsima ja kui ta jõe äärde jõuab, istub ta kivile. Seal on kobras hoogsalt töö kallal, nii et pladin taga. Peep üritab talt teda saada, kas Õnn ehk kopra majas ei ela. Kobras Kusti aga kas ei kuule või ei tee kuulmagi – niiväga on ta ametis palkide närimisega oma maja tarbeks.

„Imelik“, arutleb Peep endamisi. „Õnnest räägib igaüks, aga paistab, et keegi pole teda näinud ega tea, kus ta elab“. Peep jääb nüüd üsna nõutuks.

Seal tuleb aga jänes Juss hüpates. Jälle uurib Peep, kust Õnne leida võiks. Et ehk on jänes midagi oma pikkade kõrvadega kuulnud ja üht-teist kõrva taha pannud.

„Ei mina tea midagi“, poetab haavikuemand suunurgast ja kaob kähku puude taha.

Nüüd jõuab Peep mäejalamile. Rebase Rein pistab pea urust välja, et vaadata, kes seal kõnnib. Rebasel pole kiiret, ja nad arutavad poisi muret pikalt – laialt. Lõpuks soovitab rebane üles otsida öökull Öku.

Nüüd tunneb Peep, et on lõpmata väsinud ja igatseb koju. Väljas peab olema juba üsna pimedaks läinud, sest ülesärganud öökull istub oma lemmik oksal ja silmitseb nukralt konutavat kuju. Vaatamata oma kurvavõitu olekule otsustab Peep kasutada veel viimast võimalust, et Õnne kohta midagi teada saada.

Tark öökull lausub:“ Kulla Peep, niiviisi otsides sa Õnne ei leia, sest ta asub sinu südames. Suurim õnn aga on olla koos nendega, keda armastad“.

Nüüd teab põialpoiss Peep, mis on Õnn ja kust seda leida võib! Peep mõtleb mammast, papast ja õdedest. Tema mõtted läksid küpsetatud leivale ja soojale toale. Peep seab sammud kodu poole. Ta lisab sammu ja seisab peagi koduukse ees. Õnnetundega südames avab ta koduukse.

PAAT JA BRIIS. Ande Randmaa

Elas kord mees. Ta tahtis ehitada purjepaati, et saaks merel kala püüda ja sellega oma peret toita. Juba suvel läks ta metsa ja valis välja männipuu, mille juurepeal oli sipelgapesa ja ladvas oli linnupesa. Mees teadis, et sarnane puu toob kalaõnne. Mees märgistas puu, et teda talvel langetama tulla.

Tuli talv ja täiskuu ajal läks mees uuesti metsa. Ta langetas männipuu ja tõi puu hobusega koju. Ta ehitas paadi valmis ja pani riidest purje peale. Kevadel kui meri sai jääst vabaks otsustas ta merele kala püüdma minna.

Purjepaat, aga ei tahtnud olla kalapüüdmise paat. Ta arvas, et töötegemine on nii igav ja tüütu. Tema tahtis merel seilata ja oma uusi purjeid näidata. Paat mõtles kuidas teised teda imetlevad. Kuidas ta merel seilab, purjed uhkelt punnis.

Ühel varahommikul ta otsustaski ilma meheta merele minna. Tuul oli soodne. Briis puhus paadi merele. Paadi rind oli uhkusest kummis, kui tema puri paisus tuule käes ja kandis teda avamere poole. Teised paadid jõudsid samuti varsti merele, et mehed saaksid kalavõrgud vette lasta ja pererele kala püüda.

Purjepaat kelkis teiste paatide ees: „Vaadake mind kui osav ja ilus ma olen. Mu puri on punnis ja ma võin purjetada kuhu tahan. Pole mull vaja kala järgi lõhnata ega rasket kala-koormat kanda.“

Kui teised paadid hakkasid randa tagasi minema, kutsusid nad purjepaati kaasa, sest tuulesuund oli soodne kojusõiduks.

Nad kutsusid:“ Tule meiega kaasa! Peagi tuul muudab suunda ja hakkab puhuma maabriis, siis on sul raske randa jõuda.“

Purjepaat, aga vastas:“ Mida teie ka teate. Vaadake kuidas mu puri paisub ja minule mingid briisid ja tuuled ei loe.“

Kui teised paadid oli silmapiirilt kadunud ja enam kellegi ees ei olnud uhkustada, otsustas purjepaat koju minna. Aga ta ei liikunud paigast, tema puri oli longu vajunud. Purjepaat tahtis paadinina keerata kodu poole, aga see ei õnnestunud kuidagi. Purjed olid longus ja meest ju ei olnud, kes oleks aerudega aerutanud.

Taevas tumenes ja saabumas oli öö. Purjekas loksus kurvalt merel ja nüüd sai ta aru kui valesti ta oli käitunud ning kui isekas ta oli olnud.

Äkki tundis ta õrna paitust oma purjedel. Mis see küll oli? See oli briis, kes nägi purjeka kahetsust ja tuli talle appi. Merebriis puhus tugevalt, nii et põsed punnis. Briis puged

purjedesse ja paisutas nad suureks. Purjekas jõudis peagi koduranda teiste paatide juurde, kes tukkusid rannal ja ootasid hommikut.